

Citation Analysis of Turkish Otorhinolaryngology Publications and Comparison with Five Countries

Türkiye Kaynaklı Kulak Burun Boğaz Yayınlarının Atıf Analizi ve Beş Ülke ile Karşılaştırılması

Original Investigation
Özgün Araştırma

Taner Kemal Erdağ, Ömer Faruk Zengin, Emrah Uğurlu
Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kulak Burun Boğaz Hastalıkları Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye

Abstract

Objective: In this cross-sectional study, it was aimed to analyse quantitatively citations of articles written by Turkish authors in the publications of Turkish otorhinolaryngologists. For comparison, the same investigation was performed for publications from five countries from different regions of the world.

Methods: References of publications belonging to the 2015 issues of four selected Turkey-based Otorhinolaryngology (ORL) journals were reviewed. The number and properties of references of articles published by Turkish authors in ORL journals belonging to the Science Citation Index were investigated. Finally, a similar investigation was performed for ORL journals published in the five selected countries.

Results: In the 2015 issues of the KBB Forum Elektronik Kulak Burun Boğaz ve Baş Boyun Cerrahisi Journal, Kulak Burun Boğaz İhtisas Journal, Kulak Burun Boğaz ve Baş Boyun Cerrahisi Journal, and Turkish Archives of Otorhinolaryngology Journal, the number of references was 2708 and the number of references in which the first

author was Turkish was 460; 149 of these were from Turkish journals. During the same period, 85 publications in which the first author was Turkish were found in the ORL journals belonging to SCI. In these publications, 271 of 2252 references belonged to Turkish authors and 18 of them were included in Turkey-based journals. When the references of articles published in five ORL journals of the National ORL Societies in Brazil, India, Iran, Italy, and Japan were investigated, the most national citations were observed in publications in Brazil, Italy, and Japan.

Conclusion: In this cross-sectional study, citations from Turkey and other countries of the world were quantitatively evaluated in publications made by Turkish authors in the Turkey-based and SCI ORL journals. To our knowledge, our study is the first that is based on this subject. Increasing the number of similar studies might provide important contributions to Turkish ORL publishing.

Keywords: Bibliometrics, publication, citation analysis, publication ethics

Cite this article as: Erdağ TK, Zengin ÖF, Uğurlu E. Makale başlığı. Citation Analysis of Turkish Otorhinolaryngology Publications and Comparison with Five Countries. Turk Arch Otorhinolaryngol 2017; 55: 166-71.

Öz

This study was presented at the 39th Turkish National Otorhinolaryngology and Head and Neck Surgery Congress, 8-12 November 2017, Antalya, Turkey.

Bu çalışma, 39. Türk Ulusal Kulak Burun Boğaz ve Baş Boyun Cerrahisi Kongresi'nde sunulmuştur, 8-12 Kasım 2017, Antalya, Türkiye.

Address for Correspondence/Yazışma Adresi:
Ömer Faruk Zengin
E-mail: drfrkzengn@gmail.com

Received Date/Geliş Tarihi: 17.10.2017

Accepted Date/Kabul Tarihi: 24.11.2017

© Copyright 2017 by Official Journal of the Turkish Society of Otorhinolaryngology and Head and Neck Surgery Available online at www.turkarchotolaryngol.net

© Telif Hakkı 2017 Türk Kulak Burun Boğaz ve Baş Boyun Cerrahisi Derneği Makale metnine www.turkarchotolaryngol.net web sayfasından ulaşılabilir.

DOI: 10.5152/tao.2017.2958

Amaç: Bu kesitsel çalışmada, Türk Kulak Burun Boğaz hekimlerinin, yayınlarında Türk yazarlarca yazılmış makalelere yaptıkları atıfların sayısal olarak araştırılması amaçlandı. Aynı araştırma, dünyanın çeşitli bölgelerinden seçilen beş ülke için de gerçekleştirildi.

Yöntemler: Seçilen Türkiye kaynaklı dört Kulak Burun Boğaz (KBB) dergisinin 2015 yılı sayılarında yer alan yayınların kaynakları incelendi. Ayrıca Science Citation Index (SCI) kapsamında yer alan KBB dergilerinde, 2015 yılı içinde Türk yazarlarca yapılan yayınlardaki atıfların sayısı ve niteliği araştırıldı. Son olarak benzer inceleme seçilen beş ayrı ülkenin KBB dergileri için yapıldı.

Bulgular: Seçilen KBB Forum Elektronik Kulak Burun Boğaz ve Baş Boyun Cerrahisi Dergisi, Kulak Burun Boğaz İhtisas Dergisi, Kulak Burun Boğaz ve Baş Boyun Cerrahisi Dergisi ve Türk Otorinolarenoloji Arşivi dergilerinde 2015 yılı içinde yapılan yayınların kaynak sayısının 2708, ilk ismin Türk yazar olduğu kaynak sayısının 460 ve bunlardan 149'unun Türkiye

kaynaklı dergilere ait olduğu saptandı. Aynı dönemde SCI kapsamında yer alan KBB dergilerinde ilk ismin Türk yazar olduğu 85 yayın saptandı. Bu yayınlardaki toplam 2252 kaynak makalenin 271'i Türk yazarlara ve bunların da 11'i Türkiye kaynaklı KBB dergilerine aitti. Brezilya, Hindistan, İran, İtalya ve Japonya Ulusal KBB Derneklerinin çıkardıkları beş KBB dergisinin yayınlarında kaynaklar incelendiğinde, en fazla ulusal atfın Brezilya takiben İtalya ve Japonya tarafından yapıldığı izlendi.

Sonuç: Bu kesitsel çalışmada Türkiye kaynaklı ve SCI KBB dergilerinde Türk yazarlarca yapılmış olan yayınlara kendi ülkemizden ve dünyadan yapılmış olan atıflar niceliksel açıdan değerlendirilmiştir. Çalışmamız literatürde konuyla ilgili gerçekleştirilmiş olan ilk çalışmadır. Benzeri çalışmaların sayısının artırılması Türk KBB yayıncılığına önemli katkılar sağlayabilir.

Anahtar sözcükler: Bibliyometri, yayın, atıf analizi, yayının etiği

Giriş

Makale, kitap bölümü ya da kitap gibi bilimsel yayınlar oluşturulurken, yararlanılan daha önceki bilimsel yazılar kaynak ya da referans adı altında çalışmanın sonunda yer alırlar. Bu şekilde bilimsel yazımda daha önceki bir yayının kullanılmasına, o yayına atıf yapmak denir. Bir bilimsel yazının alacağı atıf sayısı, o yazının önem ve kalitesini göstermesi açısından çok önemlidir (1-3).

Bilimsel yazıların aldıkları atıf sayıları her geçen gün daha büyük bir öneme sahip olurken, yapılan sistemik atıf analizleri ile bireylerin, çalışma gruplarının, kurumların hatta ülkelerin çeşitli bilim dallarındaki performansları değerlendirilebilmektedir (1, 2).

Atıf sayıları bilim insanlarının akademik yükseltilme ve ödüllendirilmelerinde göz önüne alınan önemli bir kriter iken, akademik ortamlarda yeni iş ya da pozisyon sağlamalarında da etkin rol oynar (1-3).

Atıf bir bilimsel dergi için de çok önemlidir. Son yıllarda dergilerin önem ya da kalitelerini ortaya koymada yaygın olarak kullanılan etki faktörü, o derginin içerdiği makalelerin belli dönemlerde aldığı atıfların hesaplanması ile ortaya konmaktadır. Atıf sayısı ile direkt ilişkili olan etki faktörü ne kadar yükselirse, derginin önemi, kalitesi ya da popülerliği de o derece artmaktadır. Bilim insanlarının akademik yükseltilmelerinde olduğu gibi, alınan atıf sayısı bilimsel dergilerin de daha önemli dizinlere kabul edilebilmesi açısından çok önemlidir (1, 4).

Bu kesitsel çalışmada, Türk Kulak Burun Boğaz (KBB) hekimlerinin, yayınlarında Türk yazarlarca yazılmış makalelere yaptıkları atıflar araştırıldı. Aynı araştırma, dünyanın çeşitli bölgelerinden seçilen beş ülke için de gerçekleştirildi ve son olarak Türkiye ve diğer beş ülkenin genel olarak yayınlarına aldıkları atıflar niceliksel olarak değerlendirildi.

Yöntemler

Çalışmanın ilk bölümünde öncelikle Türkiye kaynaklı, yayın yaşamı 10 yılın üzerinde olan dört KBB dergisi seçildi. Türkiye'de basılan, Türkiye kaynaklı bir kurumun yayın organı olan ve editörünün bir Türk KBB hekimi olduğu dergiler Türkiye kaynaklı dergi olarak kabul edildi. Seçilen KBB Forum Elektronik Kulak Burun Boğaz ve Baş Boyun Cerrahisi Dergisi (KBB Forum), Kulak Burun Boğaz İhtisas Dergisi (KBB İhtisas), Kulak Burun Boğaz ve Baş Boyun Cerrahisi Dergisi (KBB-BBC) ve Türk Otorinologoloji Arşivi (TOA) dergilerinde 2015 yılı içinde yapılan yayınların kaynakları manuel olarak incelendi. Bu amaçla sadece özgün araştırma, olgu sunumu ve derleme niteliğindeki yazılar ele alındı ve her bir yazı, kaynak sayısı ve ilk ismin Türk yazar olduğu kaynak sayısı açısından değerlendirildi. İlk ismin Türk yazar olduğu kaynak makalelerde, makalenin Türkiye veya Türkiye dışı kaynaklı dergiden olması yanında bunun bir KBB veya KBB dışı branş dergisi olması da araştırıldı.

Daha sonra Science Citation Index (SCI) kapsamında yer alan KBB dergilerinde 2015 yılı içinde ilk ismin Türk yazar olduğu yayınlar PubMed arama motoru kullanılarak saptandı. Bu aş-

mada da özgün araştırma, olgu sunumu ve derleme türündeki yazılar ele alındı ve bu yazılardaki kaynak sayısı ile kaynak niteliğine yönelik yukarıda belirtilmiş olan parametreler açısından inceleme yine manuel olarak yapıldı.

İlk bölümün son aşamasında ise dünyanın değişik bölgelerinden, anadili İngilizce olmayan beş ülke seçilerek, bu ülkelerin ulusal KBB derneklerinin resmi bilimsel yayın organı olarak yayımlanan dergileri belirlendi. Bu seçim sırasında dergilerin tüm içeriklerine internet aracılığı ile ulaşımın mümkün olması yanında yayın dilinin İngilizce olması ve yıllık yayın sayısının 50'nin üzerinde olması göz önüne alındı. Bu kriterler doğrultusunda Brezilya Ulusal KBB Derneğine ait Brazilian Journal of Otorhinolaryngology (BJORL), Hindistan Ulusal KBB Derneğinin The Indian Journal of Otolaryngology and Head & Neck Surgery (IJO-HNS), İran Ulusal KBB Derneğinin Iranian Journal of Otorhinolaryngology (IJO), İtalya Ulusal KBB Derneğinin Acta Otorhinolaryngologica Italica (Acta ORL Ital) ve Japonya Ulusal KBB Derneğinin Auris Nasus Larynx International Journal of ORL & HNS (Auris Nasus Larynx) dergileri çalışmaya alındı. Bu dergilerin Ocak 2015 ve Aralık 2015 tarihleri arasında yayımlanan sayılarında yer alan özgün araştırma, olgu sunumu ve derleme türündeki makalelerde, kaynak sayısı ve isimden kişinin milliyetini tespit zorluğu göz önüne alınarak, makaledeki ilk ismin kurumunun ait olduğu ülke belirlendi. İlk yazarın kurumunun, derginin çıkarıldığı ülkeye ait olması durumunda, o makalenin kaynaklarında yine o ülkeye ait kurumlardan yapılan yayınların sayısı belirlendi.

Çalışma boyunca Türkiye kaynaklı dergilerdeki makale kaynaklarının değerlendirilmesi sırasında çok az sayıda rastlanan Türkçe kitap ya da kitap bölümü gibi makale dışı kaynaklarda detaya girilmedi ve bunlar da Türkiye kaynaklı dergilere ait makale kategorisinde değerlendirildi.

Çalışmanın ikinci bölümünde, Türkiye ve diğer beş ülkenin 1 Ocak 2015 ile 25 Temmuz 2017 tarihleri arasında Web of Science dizinlerinde yer alan dergilerde KBB kategorisinde yayımlanan makale sayıları ve bu makalelere yapılan atıflar araştırıldı. Sonrasında da belirtilen sürede dört Türkiye kaynaklı KBB dergisinde yer alan makalelere yapılan atıflar araştırıldı.

Çalışma verileri değerlendirilirken herhangi bir istatistikî yöntem kullanılmadı. Veriler basit ortalama, sıklık ve oran hesapları ile sunuldu.

Bulgular

Çalışmanın ilk bölümünün ilk aşamasında Türkiye kaynaklı dört dergimiz olan KBB-BBC, KBB Forum, KBB İhtisas ve TOA çalışıldı. Bu dergilerde 2015 yılı içinde özgün araştırma, olgu sunumu ve derleme niteliğinde toplam 153 yayın yapıldığı, tüm bu yayınlara ait kaynak sayısının 2708 olduğu ve makale başına düşen kaynak sayı ortalamasının 17.69 olduğu saptandı (Tablo 1). İlk ismin Türk yazar olduğu kaynak sayısı toplamda 460 iken, bunların 149'u Türkiye kaynaklı dergilere aitti. Bu 149 kaynak makalenin 73'ü Türkiye kaynaklı KBB dergileriydi. Her bir dergiye yönelik ilgili sayılar Tablo 1'de makale başına düşen ortalama

ma Türk yazarlı atıf, Türkiye kaynaklı dergi makalesinden atıf ve Türkiye kaynaklı KBB dergisinden atıf şeklinde ayrı olarak gösterildi.

Çalışmanın ilk bölümünün ikinci aşamasında SCI kapsamında yer alan KBB dergilerinde 2015 yılı içinde ilk ismin Türk yazar olduğu 85 yayın saptandı. Yayınlarında toplam 2252 kaynağa yer verilmişti ve makale başına ortalama 26.49 kaynak düştüğü görüldü. Toplam 2252 kaynak makalenin 271'i Türk yazarlara aitti ve bunların da 18'i Türkiye kaynaklı dergilere, 11'i ise Türkiye kaynaklı KBB dergilerine aitti. Türk yazarlarca 2015 yılında SCI kapsamındaki KBB dergilerinde yapılan yayınlarda makale başına düşen ortalama atıf sayıları ayrı ayrı Tablo 2'de gösterildi.

İlk bölümün son aşamasında Brezilya, Hindistan, İran, İtalya ve Japonya Ulusal KBB Derneklerinin çıkardıkları beş dergi ele alındı. Sırası ile bu ülkelere ait olan BJORL, IJO-HNS, IJO, Acta ORL Ital ve Auris Nasus Larynx dergilerinde 2015 yılı içinde toplam 457 yayın (özgün araştırma, olgu sunumu, derleme türünde) yapıldığı saptandı. Her bir ülkenin dergisinde, o ülkeye ait bir kurumdan yapılan yayın sayısı sırasıyla 86, 63, 53, 59 ve 50 olarak belirlenirken, toplamda 311 olan yayının 6833 kaynağa sahip olduğu görüldü (Tablo 3). Sonrasında da her ülkenin dergisinde o ülkeye ait bir kurumdan yapılan yayına, yine o ülkeden yapılan atıflar (kurum adreslerine bakılarak) sayıldı. Buna göre BJORL'nin 2015 yılına ait toplam altı sayısında yer alan 100 makalenin 86'sı Brezilya sağlık kurumlarınca yapıldı.

Tablo 1. Türkiye kaynaklı dört KBB dergisinin makale kaynakları analizi

Sıra No	Türkiye Kaynaklı KBB Dergisi	Makale Sayısı	Kaynak Sayısı	İlk Yazarın Türk Olduğu Kaynak Sayısı	Makale Başına Düşen Türk Yazarlı Kaynak Sayı Ortalaması	Türk Dergilerinden Alınan Kaynak Sayısı	Makale Başına Düşen Türk Dergilerinden Alınan Atıf Ortalaması	Makale Başına Düşen Türkiye Kaynaklı KBB Dergilerinden Alınan Atıf Sayısı	Makale Başına Düşen Türkiye Kaynaklı KBB Dergilerinden Alınan Atıf Ortalaması
1	KBB-BBC Dergisi	28	430	76	2.71	39	1.39	17	0.60
2	KBB Forum	17	247	36	2.11	17	1.00	9	0.52
3	KBB İhtisas	70	1241	163	2.32	50	0.71	26	0.37
4	TOA	38	790	185*	2.21**	43	1.13	21	0.55
TOPLAM		153	2708	460/359**	2.34	149	0.97	73	0.47

*185 atfın 112 tanesi "Erdağ TK, Kurtoğlu G. Web of Science Kulak Burun Boğaz Dergilerinde En Çok Atıf Alan 100 Türk Makalesi. Turk Arch Otorhinolaryngol 2015; 53: 112-9" makalesinde yer almıştır.

**Yukarıdaki makalenin 101 kaynağı çıkarıldıktan sonra hesaplama yapılmıştır.

KBB: Kulak Burun Boğaz; KBB-BBC Dergisi: Kulak Burun Boğaz ve Baş Boyun Cerrahisi Dergisi; KBB Forum: KBB Forum Elektronik Kulak Burun Boğaz ve Baş Boyun Cerrahisi Dergisi; KBB İhtisas: Kulak Burun Boğaz İhtisas Dergisi; TOA: Türk Otolarengoloji Arşivi

Tablo 2. Science Citation Index kapsamındaki dergilerde Türk yazarlı makalelerin kaynak analizi

Makale sayısı	Kaynak sayısı	İlk ismin Türk olduğu kaynak sayısı	İlk ismin Türk yazar olduğu kaynak			Makale başına düşen atıf ortalamaları (ilk ismin Türk yazar olduğu)		
			Türkiye dışı kaynaklı dergi	Türkiye kaynaklı KBB dergisi	Türkiye kaynaklı KBB dışı dergi	Makale başına Türkiye dışı dergilerden alınan atıf ortalamaları	Makale başına Türkiye kaynaklı KBB dergilerinden alınan atıf ortalamaları	Makale başına Türkiye kaynaklı KBB dışı dergilerden alınan atıf ortalamaları
85	2252	271	253	11	7	2.97	0.12	0.09

KBB: kulak burun boğaz

Tablo 3. Beş ülkenin KBB dergilerinde yer alan makalelerin kaynak analizi

Sıra no	Dergi	Toplam makale sayısı	Çalışmaya dahil edilen makale sayısı	Toplam kaynak sayısı	Aynı ülkeye ait kaynak sayısı	Makale başına düşen aynı ülkeye ait kaynak ortalaması
1	Brezilya (BJORL)	100	86	2272	603	7.01
2	Hindistan (IJO-HNS)	119	63	963	79	1.25
3	İran (IJO)	69	53	1121	112	2.11
4	İtalya (Acta ORL Ital)	72	59	1628	313	5.30
5	Japonya (Auris Nasus Larynx)	97	50	849	176	3.52

BJORL: Brazilian Journal of Otorhinolaryngology; IJO-HNS: The Indian Journal of Otolaryngology and Head Neck Surgery; IJO: Iranian Journal of Otorhinolaryngology; Acta ORL Ital: Acta Otorhinolaryngologica Italica

Tablo 4. Web of Science dizinlerinde yer alan dergilerde altı ülke tarafından yapılan yayınların ve aldıkları atıfların sayı ve ortalaması (1 Ocak 2015/25 Temmuz 2017)

Ülke	Makale sayısı	Makalelere atıf sayısı	Makale başına düşen atıf sayısı
Türkiye	868	641	0.74
Japonya	771	843	1.09
İtalya	741	1022	1.38
Brezilya	499	482	0.97
Hindistan	298	260	0.87
İran	134	96	0.72

mıştı. Bu yayınlara ait toplam kaynak sayısı 2272 iken, bunların 603'ü Brezilya sağlık kurumlarına aitti. Bu dergide Brezilya kaynaklı her bir yayına Brezilya kurumlarınca yapılan ortalama atıf sayısı 7.01 olarak hesaplandı. Diğer dergilerin de ilgili rakamları ve ortalama atıfları Tablo 3'te gösterildi.

Çalışmanın ikinci bölümünde, Türkiye ve diğer beş ülkenin 1 Ocak 2015 ile 25 Temmuz 2017 tarihleri arasında Web of Science dizinlerinde yer alan dergilerinde yayımlanan KBB makale sayıları ve bu makalelere yapılan atıflar araştırıldı. Belirtilen dönemde en fazla yayın Türkiye tarafından yapılırken, yayın sayısı daha az olmasına rağmen yayın başına düşen ortalama atıf sayısı açısından İtalya ilk sıradaydı (Tablo 4). Türkiye kaynaklı KBB dergilerinin Web of Science dizinlerinde yer alan dergilerden aldıkları atıfların araştırılması ile de, belirtilen sürede KBB İhtisas'ın 27 makalesinin 34, TOA'nın ise beş makalesinin altı adet atıf aldığı belirlendi.

Tartışma

Bu çalışma Türk yazarların Türkiye ve Türkiye dışı kaynaklı dergilerde yer alan yayınlarına yine Türk yazarlarca ne düzeyde atıf yapıldığını göstermesi ve bunun beş diğer ülke KBB dergileri ile karşılaştırılması açısından önemlidir. Literatürde KBB veya başka branşta benzeri bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Çalışmanın birinci bölümünün ilk aşamasında Türkiye kaynaklı dört KBB dergisi çalışıldı. Öncelikle burada ulusal dergi yerine Türkiye kaynaklı dergi teriminin kullanılması, günümüzde ulusal ve uluslararası dergi kavramının giderek karmaşıklaşması nedeniyle tercih edildi. Çalışılan dört derginin bazı uluslararası dizinlerde yer alması, dergilere yabancı yazarların yayınlarının kabul edilmesi, Türkçe dışında İngilizce dilindeki yayınlara da yer verilmesi doğrultusunda, Türkiye kaynaklı dergi teriminin daha uygun olacağı düşünüldü. Aynı zamanda editörleri Türk hekimlerden oluşan bu dört dergi Türkiye kaynaklı tıbbi dernekler tarafından çıkarılırken, yayınevleri de Türkiye adresli idi.

Ele alınan KBB-BBC, KBB Forum, KBB İhtisas ve TOA dergilerinin 2015 yılı sayılarında yer alan özgün araştırma, olgu sunumu ve derleme türündeki makalelerinde, makale başına düşen ortalama kaynak sayısı 17.69 bulunurken, makale başına ortalama Türk yazarlara atıf 2.34 olarak saptandı. Makale başına

Türkiye kaynaklı dergilerden yapılan atıf ortalaması 0.97 iken, bu ortalama Türkiye kaynaklı KBB dergileri için 0.47 idi.

Öte yandan 2015 yılında SCI kapsamında yer alan KBB dergilerinde, ilk ismin Türk yazar olduğu 85 yayın saptandı. Bu 85 yayının 2252 kaynağı değerlendirildiğinde, makale başına düşen ortalama kaynak sayısı 26.49 bulunurken, makale başına ortalama Türk yazarlara atıf 3.18 olarak saptandı. Makale başına Türkiye kaynaklı dergilerden alınan atıf ortalaması 0.21 iken, bu ortalama Türkiye kaynaklı KBB dergileri için sadece 0.12 idi.

Dört Türkiye kaynaklı dergi ile SCI'ye dahil KBB dergilerinde Türk yazarlar tarafından yapılan yayınlarda, Türk yazarlara atıf açısından oranların birbirine yakın olduğu (2.34/3.18) saptandı. Ancak Türkiye kaynaklı dergiler (0.97/0.20) ile Türkiye kaynaklı KBB dergilerine yapılan atıfların oranlarına (0.49/0.12) bakıldığında, SCI'ye dahil dergilerde Türk yazarlarca yapılan yayınlarda bu atıfların belirgin azaldığı dikkati çektir.

Çalışma ilk bölümünün iki aşamasında elde edilen bulgular ile Türk yazarlar tarafından Türkiye ve Türkiye dışı kaynaklı dergilerde yapılan yayınlara yine Türk yazarlar tarafından ne derece atıf yapıldığı saptandı. İngilizce literatürde KBB alanında yapılmış benzeri çalışmaların olmaması nedeniyle elde edilen verilerin diğer ülkeler ile karşılaştırılabilmesi mümkün olmadı. Ancak çalışmanın diğer aşamasında, dünyanın çeşitli bölgelerinden seçilen beş ülkenin kendi ulusal KBB derneklerine ait KBB dergilerinde yapılan yayınlarına 2015 yılı içinde yine aynı ülke kurumlarınca yapılan atıflar belirlendi. Böylece bu beş ülke ile Türkiye'nin ulusal düzeyde kendi yayınlarına yaptıkları atıf oranları kısmen de olsa karşılaştırılabilir. Bu karşılaştırmanın tamamen aynı şartlarda olamamasının bir nedeni seçilen beş ülkenin birer dergisi, ancak Türkiye'nin dört dergisinin ele alınmasıydı. Türkiye kaynaklı KBB dergilerinin yıllık sayıları yanında içerdikleri makale sayılarının daha sınırlı olması sebebiyle dört dergi verilerinin ortalamasının alınması daha uygun bulundu. İkinci neden ise beş ülke dergisinden BJORL, Acta ORL Ital ve Auris Nasus Larynx'in Science Citation Index-Expanded, IJO-HNS ve IJO'nun da Pubmed Central dizinlerinde yer almasıydı. Oysa 2015 itibarıyla çalışılan dergilerimizden sadece KBB İhtisas Pubmed Central'de yer alıyordu.

Çalışmanın ülkemiz ile ilgili kısmında, analizler sırasında ilk ismin Türk olmasına bakılırken, diğer beş ülke ile ilgili analizlerde ilk isim ile milliyet tayini yapmada zorluk saptandı. Bu nedenle her ülke dergisinin yayınlarında ilk yazarın kurumunun o ülkeye ait olması dikkate alındı. Ülkeler kendi ülke yayınlarına atıf yapılması açısından değerlendirildiğinde, Brezilya'nın dergisi BJORL'de bir Brezilya kurumundan yapılan yayına yine Brezilya kaynaklı bir diğer kurum makalesinden yapılan atıf ortalaması 7.01 olarak bulunurken, sırasıyla bu ortalama İtalya'nın dergisi Acta ORL Ital için 5.30, Japonya'nın dergisi Auris Nasus Larynx için 3.52, İran'ın dergisi IJO için 2.11 ve Hindistan'ın dergisi IJO-HNS için 1.25 olarak saptandı. Hesaplanan bu ortalama, çalışılan dört Türk KBB dergisi için 2.34 idi.

Bilimsel bir çalışmanın yazıya dökülmesinde uygun kaynaklardan yararlanılması çok önemlidir. Yazıya en önemli katkıyı sağlayan ve mümkün olduğunca nitelikli ve güncel kaynakların kullanılması esastır. Bilimsel yazımda bu konuda da dikkat edilmesi gereken etik kurallar vardır (5, 6). Ulaşılamayan dolayısı ile okunmayan bilgi (makale, kitap, kitap bölümü) kaynak olarak gösterilmemelidir. Çalışmada elde edilen sonuçlar ya da ileri sürülen görüşleri destekleyen kaynaklar kullanılırken, varsa karşıt ya da farklı görüşleri içeren ya da farklı sonuçların sunulduğu kaynaklardan da yararlanılmalıdır. Bu durum taraf tutmayı (yanlı olma, bias) önlemek açısından çok önemlidir. Öte yandan bilimsel yazım sırasında konuya önemli katkı sağlamış kişilerin çalışmalarını kaynak göstermek, yani onlara atıfta bulunmak, bilim insanına saygı açısından da gereklidir (5-7).

Bilimsel çalışmalara atıf yapılırken ulusal açıdan yanlı olunması da etik kusur olarak değerlendirilir. Bu nedenle yapılan çalışmaya önemli katkı sağlamadığı sürece yazarların kendi ülkelerinden yapılmış yayınlara uygunsuz atıf yapması doğru olmaz (8, 9). Ulusal açıdan yanlı atıflara yer verilmesi sadece yazarları değil, dergileri de zor durumlara sokabilir. Buna en iyi örnek 2012'de bazı Brezilya dergilerinde yaşanan durumdur. Atıf analizlerinde kendine atfın kolayca saptanabilmesi ve etki faktörü hesaplamalarında dikkate alınmaması nedeniyle, dört Brezilya dergisi etki faktörlerini hızlıca artırmak amaçlı anlaşarak, birbirlerinin makalelerine gereksiz ve fazlaca atıf yapmışlardır. Etki faktörleri hızla yükselen bu dergilerin durumları 2012'de fark edilmiş ve işledikleri etik kusur nedeniyle Thomson Reuters tarafından uzun süre ciddi müeyyidelerle maruz kalmışlardır (10).

Benzer bir durum branşımızı ilgilendiren bir İsviçre dergisi olan *Folia Phoniatica et Logopaedica* isimli derginin de başına gelmiştir. Yapılan atıf analizleri sonucu 2007'deki etki faktörü 2006'dakinin %119 üzerine çıkan bu dergide, tek bir editöryel makalede yer alan 66 kendine atfın bu hızlı yükselişe neden olduğu anlaşılmıştır (11).

Bu kesitsel çalışmada 2015 yılı itibariyle Türk yazarlarca Türkiye ya da Türkiye dışı kaynaklı dergilerde yapılan yayınlarda Türk yazarlara yapılan atıfların makul düzeylerde olduğu söylenebilir. Ancak Türkiye kaynaklı dört KBB dergisinde makale başına yine Türkiye kaynaklı KBB dergilerine yapılan atıf sayısı ortalamasının 0.47, SCI'ye dahil KBB dergilerinde Türk yazarlarca yapılan yayınlarda ise bu ortalamanın 0.12 gibi çok düşük düzeylerde bulunması dikkat çekicidir. Bu durum, ulusal dergilerde yer alan makalelerin kaynak gösterilmesinin Türkiye dışı kaynaklı bir dergiye gönderilen makalenin kabul edilme olasılığını düşüreceği çekincesine bağlı olabilir. Ulusal yayınları araştırabileceğimiz ULAKBİM Türkiye dizininin kullanımına henüz yeterince alışılmaması başka bir neden olabilir. Bunun yanında ulusal dergilerde yer alan yayınlarımızın kalitesini sorgulayan ve bu nedenle makalelerinde bunları daha düşük derecede kaynak gösteren yazarlarımız da olabilir. Konuyla ilgili yapılacak anket çalışmaları ile nedenler araştırılırken, Türk KBB hekimlerinin bu konudaki tutumları ortaya konabilir.

Web of Science verileri incelendiğinde, 1 Ocak 2015 ile 25 Temmuz 2017 tarihleri arasındaki yaklaşık 19 aylık süreçte, Türkiye'nin yayın sayısı açısından altı ülke içinde ilk sırada yer alırken, yayın başına düşen atıf sayısı açısından son sıradaki ülkeden bir önce olması dikkat çekicidir. Atfın önemli ve kaliteli makalelere yapıldığı gerçeğinden yola çıkarak, yayınlarımıza yapılan atıf sayılarını artırmak için en başta yapılması gerekenin yayın kalitemizi artırmak olduğu açık ve nettir. Ancak literatürde, ülkelerin coğrafik konumları, gelişmişlik düzeyleri ve bilim yapma kültürleri gibi değişik faktörlerin de atıf sağlamada önemli olduğunu ileri süren çalışmalar vardır (12-15).

Çalışmamızda, Türkiye kaynaklı KBB dergilerimiz açısından bakıldığında, yayımlanan makalelerin gerek Türk, gerekse de yabancı yazarlardan çok düşük düzeyde atıf aldığı gözlenmiştir. Bir Ocak 2015'ten 25 Temmuz 2017 tarihine dek, dört Türkiye kaynaklı KBB dergisinin sadece ikisinde yayımlanan makalelere, SCI kapsamındaki dergilerden yapılan atıf sayısı yalnızca 40'dır.

Bu konuda iyileştirmenin sağlanabilmesi amacıyla ilk yapılması gereken yine Türkiye kaynaklı KBB dergilerinde yayın kalitesini artırmak olmalıdır. Ülkemiz KBB dergilerinde yapılan yayınların kalitesini araştıran çalışma sayısı son derece azdır. Bu açıdan 2012'de yapılan bir çalışmada, Türkiye kaynaklı KBB dergilerinde yayımlanan bilimsel yazılar kanıt dayalı tıp açısından değerlendirilmiş ve genel olarak makalelerimizde kanıt düzeyinin çok düşük olduğu gösterilmiştir (16). Benzeri çalışmalar ile yayın kalitesini artırmaya yönelik yapılması gerekenler ortaya konabilir.

Yayın kalitesini artırmak kadar önemli olan bir diğer nokta ise yayın dilidir. İngilizce dışında yayın yapan dergilerimizdeki makalelere yurt dışından atıf alınamayacağı aşıkardır. Türkiye kaynaklı KBB dergilerimizde yapılan yayınların görünebilirliğinin artırılabilmesi için dergilerimizin önemli uluslararası dizinlere dahil olması gerekir. Son yıllarda ülkemiz KBB yayın sayısı açısından dünyada çok iyi bir yerde iken, günümüz itibariyle önemli uluslararası dizinlerden biri olan Pubmed Central'de yer alan Türkiye kaynaklı KBB dergisinin tek olması üzücüdür. Ancak bu dizinlere dahil olabilme aşamasında dergi yayın kalitesi ve yayın dili yine en önemli faktörler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Son olarak, yayın ve yayıncılık konusunda özellikle genç yazarlara yönelik eğitim imkanlarının artırılmasının önemli olacağı söylenebilir. Bu amaçla özellikle ulusal KBB derneğimizin öncülüğünde organize edilecek bilimsel çalışma planlama, bilimsel makale yazma, iyi hakemlik ve yayın etiği konulu kurslar yararlı olacaktır.

Sonuç

Sonuç olarak bu kesitsel çalışmada Türkiye ve Türkiye dışı kaynaklı KBB dergilerinde Türk yazarlarca yapılmış olan yayınlara kendi ülkemizden ve dünyadan yapılmış olan atıflar niceliksel açıdan değerlendirilmiştir. Çalışmamız literatürde konuyla ilgili gerçekleştirilmiş olan ilk araştırmadır. Benzeri çalışmaların sayısının artırılması Türk KBB yayıncılığına önemli katkılar sağlayabilir.

Ethics Committee Approval: N/A.

Informed Consent: N/A.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Author Contributions: Concept - T.K.E.; Design - T.K.E., Ö.F.Z.; Supervision - T.K.E.; Resource - Ö.F.Z., T.K.E., E.U.; Materials - T.K.E.; Data Collection and/or Processing - Ö.F.Z., E.U.; Analysis and/or Interpretation - T.K.E.; Literature Search - Ö.F.Z., E.U.; Writing - T.K.E., Ö.F.Z., E.U.; Critical Reviews - T.K.E., Ö.F.Z.

Acknowledgements: The authors would like to thank Mr. Ali Şahin, publishing director of AVES Publishing, for their contributions to bibliometric analysis of their work.

Conflict of Interest: No conflict of interest was declared by the authors.

Financial Disclosure: The authors declared that this study has received no financial support.

Etik Komite Onayı: Uygulanabilir değil.

Hasta Onamı: Uygulanabilir değil.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Yazar Katkıları: Fikir - T.K.E.; Tasarım - T.K.E., Ö.F.Z.; Denetleme - T.K.E.; Kaynaklar - Ö.F.Z., T.K.E., E.U.; Gereçler - T.K.E.; Veri Toplanması ve/veya İşlemesi - Ö.F.Z., E.U.; Analiz ve/veya Yorum - T.K.E.; Literatür Taraması - Ö.F.Z., E.U.; Yazıyı Yazan - T.K.E., Ö.F.Z., E.U.; Eleştirel İnceleme - T.K.E., Ö.F.Z.

Teşekkür: Yazarlar, AVES Yayıncılık Yayın Direktörü Ali Şahin'e çalışmanın bibliyometrik analizine sağladığı katkılar nedeniyle teşekkür ederler.

Çıkar Çatışması: Yazarlar çıkar çatışması bildirmemişlerdir.

Finansal Destek: Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadıklarını beyan etmişlerdir.

Kaynaklar

1. Erdağ TK, Kurtoğlu G. Web of Science Kulak Burun Boğaz dergilerinde en çok atıf alan 100 Türk makalesi. Turk Arch Otorhinolaryngol 2015; 53: 112-9.
2. Roy D, Hughes JP, Jones AS, Fenton JE. Citation analysis of otorhinolaryngology journals. J Laryngol Otol 2002; 116: 363-6. [CrossRef]
3. Frankerberger R, Van Meerbeek B. The importance of citations and citation metrics in science J Adhes Dent 2015; 17: 487.
4. Sangwal K. Some citation-related characteristics of scientific journals published in individual countries. Scientometrics 2013; 97: 719-41. [CrossRef]
5. Moustafa K. Aberration of the Citation. Account Res 2016; 23: 230-44. [CrossRef]
6. Masic I. The importance of proper citation of references in biomedical articles. Acta Inform Med 2013; 21: 148-55. [CrossRef]
7. Gasparyan AY, Yessirkepov M, Voronov AA, Gerasimov AN, Kostyukova EI, Kitash GD. Preserving the integrity of citations and references by all stakeholders of science communication. J Korean Med Sci 2015; 30: 1545-52. [CrossRef]
8. Campbell FM. National bias: a comparison of citation practices by health professionals. Bull Med Libr Assoc 1990; 78: 376-82.
9. Grange RI. National bias in citations in urology journals: parochialism or availability? BJU Int 1999; 84: 601-3. [CrossRef]
10. Van Noorden R. Brazilian citation scheme outed. Nature 2013; 500: 510-1. [CrossRef]
11. Foo JY. Impact of excessive journal self-citations: a case study on the Folia Phoniatrica et Logopaedica journal. Sci Eng Ethics 2011; 17: 65-73. [CrossRef]
12. Utrobičić A, Chaudhry N, Ghaffar A, Marušić A. Bridging knowledge translation gap in health in developing countries: visibility, impact and publishing standards in journals from the Eastern Mediterranean. BMC Med Res Methodol 2012; 12: 66. [CrossRef]
13. Man JP, Weinkauff JG, Tsang M, Sin DD. Why do some countries publish more than others? An international comparison of research funding, English proficiency and publication output in highly ranked general medical journals. Eur J Epidemiol 2004; 19: 811-7. [CrossRef]
14. Meijaard E, Cardillo M, Meijaard EM, Possingham HP. Geographic bias in citation rates of conservation research. Conserv Biol 2015; 29: 920-5. [CrossRef]
15. Annalingam A, Damayanthi H, Jayawardena R, Ranasinghe P. Determinants of the citation rate of medical research publications from a developing country. Springerplus 2014; 3: 140. [CrossRef]
16. Erdağ TK, Doğan E, Ecevit MC, Durmuşoğlu M, Güneri EA, İkiz AÖ. Quantitative and qualitative analysis of four national otorhinolaryngology journals between 2002 and 2010. Kulak Burun Bogaz İhtis Derg 2013; 23: 260-7. [CrossRef]